# PRAELOQUIA DUO

PRO COLLEGII MEDICO - CHIRURGICI

ALUMNIS

LINGUAE LATINAE EXAMEN SUBITURIS.

NEAPOLIS MDCCCXX.

TYPIS SOCIETATIS PHILOMATHICAE.

plina
das
apud
uar.
jetuar
de per
ondu
el on
reponi
aur,
strum
lingua
hoc se
tas, r
Plenae
mentes

# DE LINGUAE LATINAE UTILITATE

## PRAELOQIUM I.

*Ann.* 1818.

Latini idiomatis peritia ad ceteras disciplinas omnes et rite adeundas, et rite addiscendas quanti praesidii sit, vanus profecto sim, si apud viros tantos pluribus ostendendum aggrediar. Nam ut doctorum virorum ea de re perpetuam consensionem omittam: ut nihil dicam de penitioribus cuiuscumque generis ad id evincendum rationibus: quid ad quotidianam, quid ad omnium retro ante seculorum experientiam reponi vel a pervicacissimo poterit, qua docemur, disciplinarum, artiumque universarum astrum, ut ita dicam, mirifico usque modo cum linguae latinae studio consensisse? ut nimirum, hoc seu intento, seu remisso, illas item intentas, remissasve gradibus paribus sit conspicere? Plenae sunt veritatis hujus virorum sapientium mentes; plena veterum monumenta; plena in

primis renatarum, quae dicitur, literarum historia, abs divino usque Aligherio, indeque per suavissimum italicorum principem Lyricorum Petrarcham, elegantiarumque omnium patrem, Iohannem Boccaccium ducta.

Quae cum ita sint, quid de hesternis hominibus quibusdam dicemus, quibus persuasum erat, de adolescentium manibus excutiendos omnino libros illos omnes totius sapientiae, eruditionisque refertos, qui classici dici vulgo consuevere, suntque tales re ipsa κατ' ἐξοχήν? Eos, qui ita censent, sint quivis licet, et quantaevis auctoritatis, male omnino de re universa literaria publica meritos, iam dudum uno ore pronuntiatum, rectissimeque pronuntiatum est.

Quo maiores per nos iis habendae sunt gratiae, quibus florentissimi huius nostri Lycaei medico-chirurgici cura demandata est; quibus in hac novitiarum opinionum grassante lue nihil antiquius, sanctiusque fuit, quam ut romani sermonis, patrum scilicet nostrorum, orbisque olim universi dominatorum, locum, dignitatemque tuerentur; lege lata, ut ne cui ad medicam lauream pateat accessus, qui non ante se latinae linguae usu ac familiaritate probarit. Quae

profecto nihil rectius ad poeticae etiam historiae fidem, qua gravissimas plerumque contineri veritates, praeceptaque saluberrima, ecquem latet? In fabulis igitur, qui ingenuarum artium, lyraeque auctor, Apollo, idem medicae artis Deus perhibetur; ad insinuandum, credo, medicinae professore, docto iuxta, atque eleganti viro, nihil contingere optatius posse.

Scio, quid ad haec nonnemo vestrum, o socii, erit fortasse repositurus: nempe ad haec non sine nostrum cuiusque famae periculo, improboque labore deveniendum, si tandem devenire contingat. Sed apage ab ingenua, honestaque iuventute ignaviae voces, ac dehonestamenta. Et quando nec ad vitia, nisi per magnos labores iter est; ad vitia, inquam, quorum ignominiosa est via, viaeque finis interitus certus: quanto pro virtute contendendum magis, cuius et semitae honestissimae sunt, et fructus uberrimi, omnique fine cariturì?

Unum interea, Judices, monitos vos, oratosque volo, finemque dicendi faciam. Periculo, quod nunc primum sumus subituri, impares equidem nos et sentimus, et non sine ingenuo pudore fatemur. Sed quisquis demum fo-

turus exitus illius sit, aequum est in primis, vos nunc prospicere, non quales ipsi vobis pro praesenti iussi sistimur, sed quales paucos hinc ante menses eramus, cum primum in hanc palaestram adducti sumus: qua in re Praeceptoris nostri ante omnes fidem integerrimam, non fidenter tantum, sed audacter etiam, si id necesse sit, invocamus.

# DE LINGUAE LATINAE ADDISCENDAE METHODO

## PRAELOQUIUM II.

*Ann.* 1819.

Superiore anno, studiorum nostrorum rationem reddituris, de linguae latinae in universum utilitate, ac necessitate praeloqui visum fuit. Quid nunc potissimum hoc eodem in loco, eodemque in periculo constituti praefabimur, iudices sapientissimi? Ne pluribus vos frustra distineamus, propositum nobis est hodierna die methodum exponere, quam insistimus, ut in linguae huius usum familiaritatemque quam maturius pro nostro captu, institutoque veniamus. Proposita res non curiositate, sed utilitate se commendat. Habebit ad haec adiunctam brevitatem, quanta non sit perspicuitati praeiudicatura. Linguis igitur, animisque favete.

I. De auctore in primis agendum fuit, qui facem nobis in itinere sane non unius diei, et

satis aspero ac senticoso, praeferret: qua in re diu haerere, ac dubitare, res ipsa minime sinebat. Quibus enim artis maedicae praecepta unice sunt nunc constituta, ecquis alius a Celso dandus prae manibus auctor fuerat? in quo quidem nomine vim tantam, auctoritatemque inesse putamus, ut eo audito, omnis consilii nostri ratio aequis rerum aestimatoribus illico sit probanda. Nam ut opes illas pretii quantivis omittamus, quas ad rem medicam abunde ille praestat, quamobrem Hipocratis latini nomen omnium seculorum consensione iure sortitus est: quis eo in docendo aptior? quis in verborum proprietate ac selectu accuratior? quis brevitatis iuxta, ac summae claritatis studiosior? in uno Celso et Taciti breviloquentiam sine ambage, aut hiatu; et Tullii castitatem sine ingenii, verborumque luxuria; et Crispi robur sine ullo pulvere archaico, et admiramur, et exosculamur: eoque uno demum proposito, et ad medicas rationes satis, et ad latinae linguae notitiam, quantum nostra nunc interest, plusquam satis consultum nobis videri potest.

II. Sed Celsi dapes, si datur verbo venia, qua ratione curatum sit nobis apponi, operae

pretium non leve existimamus, vel leviter delibare. Praeceptori nostro amantissimo iam dudum persuasum firmissime est, linguarum studium, graecae in primis, latinaeque, longe alia via ineundum tractandumque ratione esse, ac iniri tractarique ceterae disciplinae ad unam omnes solent. In mathematicis enim, ut hoc unum ad omnium instar sit exemplum, qui in uno, alterove Euclidis libro insudavit, non idcirco, quae eiusdem sunt facultatis, reliqua omnia perspecta, ac veluti in numerato habebit. Verum ubi de linguis agitur, qui unam, alteramve pagellam animo penitus, nec specie tenus, comprehenderit; nec in eo dumtaxat, quod sententiam summatim respicit, sed in eo multo magis, quod ad vim, originem, nexum, aliasque verborum adfectiones pertinet, cum seorsum, tum coniunctim inter sese acceptorum: iam hic nunc integris idiomatis eiusdem voluminibus aggrediendis, quicumque tandem ii sint, par censeri debet. Quorsum haec, dicet fortasse aliquis? nimirum ut praeceptoris nostri consilium, unaque consilii ratio pateat, qui paucas admodum Celsi lineas pro quaque die admetiri nobis consuevit; illas tamen non ἐν παρ-

ὁδῷ, idest *obiter* percurrendas, sed quoad licet introspiciendas penitissime, exigendasque ad severioris seu τῆς ἀκκτομῆς, e nostra penu mutuato vocabulo, seu τῆς ἀνκλυσεος quam dicere mavelimus, normam, rigoremque.

III. Ne tamen, quod fere usuvenire solet, dum in demortua patrum nostrorum lingua addiscenda laboramus, nativum florentemque nostrum vix balbutire sermonem videamur; cautum prudentissime est, ut quae more suo quotidie praeceptor de Celso post nostrum cuiusque periculum italice reddita pronuntiat, eadem ipsi nos de verbo ad verbum, suis cum interpunctionibus, eorumque omnium observatione, quae vulgo τῆς ὀρθογραφίας nomine veniunt, fideliter excipiamus. Quod exercitationis genus quantum ad linguae utriusque saporem nativum percipiendum, usumque firmandum emolumenti affert; ipsi per vos, iudices, melius profecto intelligitis, quam complecti nos oratione valeamus.

IV Atqui haec quidem omnia, nemine, uti arbitramur, diffitente, opportuna, utilia, egregia dicenda sunt, et quidquid demum in sententiam eamdem dici aptius potest, si quid dici aptius potest. Verum tamen, si quid expe-

rientiae rerum magistrae deferre oportet ( deferri autem plurimum et solet , et debet ) numquam profecto haec universa talia censenda, in quibus linguarum addiscenderum cardo praecipuus versetur. *Nullam artem literis sine interprete , et sine aliqua exercitatione percipi posse* , Tullius , auctor sane idoneus gravissimusque iam dudum pronuntiavit (1). Quid igitur ? Stilus ante omnia assiduo scribendi usu exercendus ad illorum exemplar , quos tibi imitandos proposueris. Da hominem ingenio quamvis praepollentem ; da veterum lectione nocturna , diurnaque manu non modo subactum , sed attritum , detritumque. Hunc , si ab stilo exercendo abhorruerit , non minus trepidare , haerere, pallescere , incertum animi, consiliique inopem agi videbis , ubi aliquid de proprio ieciore extundendum occurrerit , quam navarchum illum , qui maria universa , et promontoria , et syrtes , scopulosque in Tabulis affabre descripta , cogitatione , animoque pulcherrime norit : sed tamen aequoris irati nunc primum fluctus , minasque clavum gubernaturus videt.

---

(1) *Lib. VII. Ep. Famil. ad Treb.*

Quibus antehabitis, audite nunc, qualis ad stilum exercendum proposita nobis methodus est. Praeter quotidianam, continentemque Celsi de verbo ad verbum, quantum fieri potest, interpretationem, propositum est, quaedam ex ipso, rerum medicarum veluti excerpta, vernaculo nobis sermone exornare, quae indidem facili, adeoque iucundo labore, modica verborum detorsione, sententiarumque immutatione in romanum versa sermonem, Celsum ipsum, quantum assequi possumus, non re tantum, ac succo, sed etiam orationis facie referant. Rectene, an secus obiectum nobis sit stadium hoc decurrendum, vestrum est, et ad trutinam expendere, et iudicare. Nostra quod refert, illud periclitando iam dudum exploratum est, tanto nostrum unumquemque in praeceptoris caritate, benevolentiaque proficere, quanto quisque in officio hoc sollertiorem se, intentioremque praestiterit.

V. Nihil iam superesse nunc videtur, quam ut humanitatem vestram rogemus, ne iudices potius, quam duces, adiutoresque nobis periclitantibus vos praebeatis. Equidem multa nobis desunt, ut digni, non expectatione dicam ve-

stra, sed ne patientia ipsa quidem, videamur. Sed si qua fides miseris, illud profiteri ingenue possumus, nihil per nos praetermissum, quo malo huic occurreremus. Ponite vobis ante oculos, quot, queisque pensis diurnis in hac Apollinis arce degravamur: sed multo magis benignitatem ipsi vestram considerate, qua nos, nostrumque hoc (nostrum dicam, an potius humanitatis universae laborantis Lyceum?) complexi semper estis; nec dubitabimus, in hoc timoris, periculique pleno negotio cum parentibus optimis potius, quam cum iudicibus formidolosis, esse nobis hodie agendum.

*Postridie kal. Aug.* 1819.

R. Guarini.

# PRO ALTERIUS DE LINGUA LATINA PERICULI FELICITER EXANTLATO LABORE.

## GRATIARUM ACTIO.

Res salva, o socii. Sancti nunc limen Honoris
  Ire coronatos, atque redire, iuvat.

Sed quibus interea stabit votiva Tabella,
  Evasis iterum syrtibus, et scopulis?

En adsunt, iidemque Duces, iidemque Parentes,
  Quos penes arbitrium, iudiciumque stetit.

Sic summa Arcitenens indixit ab arce, ratumque
  A laeva dictum Iupiter ipse facit.

Quis tabulam figet? Charites. En adstrepit omnis
  Musarum chorus: hac dona ferenda manu.